

8.4.2020

ASETTAMISPÄÄTÖS

Asettaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää, miten turpeen käyttö suuntautuu hallitulla tavalla polton sijasta korkeamman jalostusasteen innovatiivisiin tuotteisiin, kun turpeen energiakäyttö vähintään puolittuu vuoteen 2030 mennessä. Työryhmä selvittää myös, miten muutos turpeen käytössä tapahtuu alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Toimikausi

31.3.2020-31.3.2021

Tausta

Suomi on sitoutunut osana EU:ta vähentämään merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjä. EU:n yhteinen tavoite päästövähennyksille vuoteen 2030 mennessä on -40 % vuoden 1990 päästöihin verrattuna. Tavoite jakaantuu EU:n yhteisen päästökauppajärjestelmän alaiseen tavoitteeseen sekä jäsenvaltiokohtaisiin ns. taakanjakosektorin tavoitteisiin.

EU:n komissio antoi 11.12.2019 tiedonannon Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta (Green Deal). Ohjelman tavoitteena on tehdä EU:sta oikeudenmukainen ja vauras yhteiskunta, jonka talous on moderni, resurssitehokas ja kilpailukykyinen. Kasvihuonekaasujen nettopäästöt nolataan vuoteen 2050 mennessä. Komissio esittää kesään 2020 mennessä vaikutusarvioidun suunnitelman, jossa EU:n vuotta 2030 koskevaa kasvihuonekaasujen vähennystavoitetta nostetaan 50-55 prosenttiin vuoden 1990 tasosta. Komissio julkaisi 14.1.2020 Euroopan vihreän kehityksen ohjelman. Ohjelma sisältää oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin alueille, joihin kohdistuu voimakkaita taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Mekanismi sisältää oikeudenmukaisen siirtymän rahaston, josta voidaan rahoittaa myös polttoturpeen käytön vähenemisestä seuraavaa sopeutumistarvetta.

Euroopan komissio seuraa EU:n yhteisten ja jäsenvaltiokohtaisten tavoitteiden saavuttamista hallintomalliasetuksen mukaisten kansallisten suunnitelmien ja strategioiden sekä raportointivelvoitteiden avulla.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi hiilineutraalius vuonna 2035: ”Hallitus toimii tavalla, jonka seurauksena Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja.”

Tämän lisäksi hallitusohjelmassa on todettu, että ratkaisuja arvioidaan niiden vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden näkökulmasta sekä alueelliset erot ja työllisyysvaikutukset huomioon ottaen. Päästövähennystoimet toteutetaan sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti.

Tehtävä ja tavoite

Hallitusohjelman mukaisesti työryhmän tehtävänä on selvittää keinot, joilla turpeen käyttö suuntautuu hallitulla tavalla polton sijasta korkeamman jalostusasteen innovatiivisiin tuotteisiin. Työryhmän tulee esittää keinoja, joilla muutos tapahtuu alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisimmalla tavalla ja ettei muutos vaaranna Suomen sähkön ja lämmön toimitus- ja huoltovarmuutta.

EU:n päästökauppajärjestelmän uudistus ja markkinavakausvarannon käyttöönotto on nostanut merkittävästi päästöoikeuden hintaa lukuun ottamatta koronaviruksen tuomaa notkahdusta. Päästöoikeuden hinnan arvioidaan joka tapauksessa nousevan myös jatkossa. Vuoden 2019 alussa voimaantullut polttoturpeen veron korotus ja mahdolliset tulevat veron korotukset heikentävät yhdessä päästöoikeuden hintakehityksen kanssa polttoturpeen kilpailukykyä.

Työryhmän tehtävänä on ensimmäisessä vaiheessa ohjata taustaselvitystä, jossa arvioidaan polttoturpeen energiakäytön kehitystä vuoteen 2030 ja 2040 saakka nykyisillä politiikkatoimilla sekä tilanteessa, jossa polttoturpeen verotusta korotettaisiin asteittain (kaksi skenaariota). Selvityksessä käytäisiin läpi nykyinen voimlakanta ja sen asettamat polttotekniset vaatimukset turpeen käytön vähimmäismäärälle vuoteen 2025, 2030 ja 2040 sekä tarvittavat lisäinvestoinnit, mikäli turpeen käyttö lopuisi markkinakehityksen tai muun syyn vuoksi kyseisinä ajankohtina.

Selvityksessä arvioidaisiin, millä turpeeseen perustuva lämmöntuotanto korvautuisi eri skenaarioissa ja mitkä olisivat tällaisen kehityksen vaikutukset biomassan käyttöön lämmityksessä. Lisäksi arvioidaisiin edellä kuvatun kehityksen vaikutukset kasvihuonekaasupäästöjen kehitykseen (päästökauppasektori ja taakanjakosektori), työllisyyteen (bruttona sekä nettona turpeen korvautuessa metsähakkeen käytöllä tai muilla päästötöimillä ratkaisulla), hiilinieluihin (käytön korvautuessa metsähakkeella) sekä muiden turvetuotteiden (kasvuturve, kuiviketurve ja uudet turpeen käyttökohteet, kun aktiivihiilen valmistus) tuotantoon.

Edellä kuvatun selvityksen perusteella työryhmä voi arvioida varsinaisen tehtävänsä mukaisesti kehityksen vaikutuksia työllisyyteen ja aluetalouteen sekä tarvittavia keinoja, joilla muutos tapahtuu alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisimmalla tavalla ja niin ettei muutos vaaranna Suomen sähkön ja lämmön toimitus- ja huoltovarmuutta.

Edelleen työryhmän tehtävänä on selvittää, millaisia korvaavia mahdollisuuksia turpeen hyödyntämiselle löytyy uusista innovatiivisista käyttömuodoista. Työryhmä arvioi myös millä muilla tavoin voidaan paikata aluetaloudellisia ja työllisyyteen syntyviä menetyksiä alueilla, joilla turpeen energiakäytön vähenemisen vaikutukset ovat merkittävät.

Kokoonpano

Puheenjohtaja:

Timo Korhonen

Asiantuntijasihteerit:

Petri Hirvonen, Työ- ja elinkeinoministeriö/energiaosasto

Sirpa Karjalainen, Maa- ja metsätalousministeriö

Jussi Rämetsä, Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliitto

Jäsenet:

Petteri Kuuva, Työ- ja elinkeinoministeriö/energiaosasto
 Kaisa Pirkola, Maa- ja metsätalousministeriö
 Hanne Lohilahti, Ympäristöministeriö
 Tuija Vähäkuopus, Geologian tutkimuskeskus
 Pia Oesch, Huoltovarmuuskeskus
 Anne Tolvanen, Luonnonvarakeskus Luke - (monimuotoisuus)
 Hanna Aho, Suomen luonnonsuojeluliitto
 Hannu Isokääntä, Suomen turvetuottajat ry
 Maria Kopsakangas-Savolainen, Suomen ympäristökeskus
 Hannu Salo, Bioenergia ry
 Jari Kostama, Energiateollisuus ry
 Simo Jaakkola, Koneyrittäjät ry
 Anssi Kainulainen, Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
 Olli Sippula, Itä-Suomen yliopisto

Työryhmän tulee tarvittaessa kuulla muita asiantuntijoita. Työryhmä voi tarvittaessa kutsua myös pysyviä asiantuntijoita.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän puheenjohtajalle voidaan maksaa työstä erillinen palkkio, jonka lisäksi hänelle voidaan korvata työstä aiheutuvia matkakuluja. Muuten kukin organisaatio maksaa osallistujiansa henkilöstö- ja matkakulut. Työryhmän työstä mahdollisesti aiheutuvat kustannukset suoritetaan momentilta 32.01.01 *Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot*.

Mika Lintilä
 Elinkeinoministeri

Riku Huttunen
 Osastopäällikkö
 Ylijohtaja

JAKELU

Työryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja asiantuntijasitteerit